

Kortreist stein, hva nå?

Marit Fladvad

Forsker i SINTEF Community, avdeling infrastruktur

SINTEF

Innovasjonsprosjekt i bransjen (2016-2019)

KORTREIST
STEIN

Statens vegvesen

HORDALAND
FYLKESKOMMUNE

NORGES
GEOLOGISKE
UNDERSØKELSE
- NGU -

BERGEN
KOMMUNE

Multiconsult

BANE NOR

Støttet av Norges forskningsråd

PhD-oppgave Statens vegvesen og NTNU (2016-2020)

Statens vegvesen

Se kortreiststein.no

Veger bygges for å vare lenge

Den mest ressursvennlige vegkonstruksjonen er den som har lang levetid og krever lite vedlikehold

Eksterne faktorer har stor innvirkning på vegkonstruksjonene:

- Vær og klima er i endring
- Trafikken øker
- Tungtransporten blir tyngre

→ Robuste og varige vegkonstruksjoner er minst like viktig som før

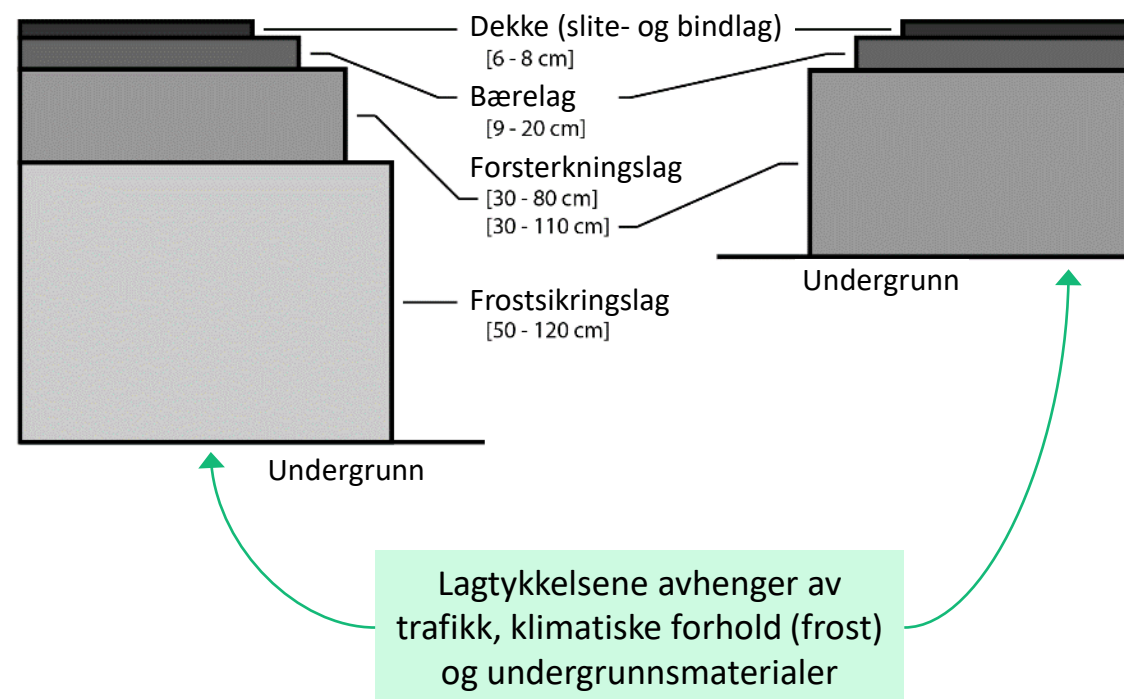
SINTEF

Typiske norske vegkonstruksjoner

Kjennetegn:

- Forholdsvis tynne asfaltdekker
- Massive ubundne lag med store steinstørrelser (pukk og kult)
- Størst volum går med i forsterkningslag og frostsikringslag

Vi har et erfaringsbasert dimensjoneringsystem som gir utfordringer med tilpasning til nye materialer og endringer i trafikk og klima

Kortreist stein - Hva, hvorfor og hvordan?

Tre hovedspørsmål:

1. **Hva** er kortreist stein?
2. **Hvorfor** bør vi bruke mer kortreist stein?
3. **Hvordan** kan vi få brukt mer kortreist stein?

Hva er kortreist stein?

Foto: Silje Drevdal, Statens vegvesen

Kortreist stein er **byggeråstoff** produsert fra lokale bergressurser

- Tunnelmasser
- Masser fra vegskjæringer
- Masser fra sidetak
- Overskuddsmasser fra annen anleggsdrift

Aller viktigst:

Utnyttelse av masseoverskudd

Hvorfor kortreist stein?

1. Ressursutnyttelse

- Steinmaterialer er en ikke-fornybar ressurs
- Vi har begrenset tilgang på steinmaterialer av riktig kvalitet
- Materialene må utnyttes slik at det blir minst mulig masseoverskudd

2. Redusere transport

- Redusert transport reduserer CO₂-utslipp
- Redusert transport reduserer kostnader
- Redusert transport reduserer støy-, støv- og trafikkplager for naboer og omgivelser

Hvordan få brukt mer kortreist stein?

God og tidlig planlegging er essensielt

- Med god kartlegging kan man utarbeide prognoser for hvilke bergmasser man vil treffe på, hvilken kvalitet massene har og dermed hva de kan brukes til.
- Tilstrekkelig areal til sortering, produksjon og mellomlagring av masser må settes av så tidlig som mulig i planfasen

Kontrakter som inkluderer entreprenører og rådgivere i tidlig fase

- La entreprenørene planlegge for rasjonell anleggsdrift
- Identifisere risiko knyttet til bruk av lokale materialer
- Avklare hvem som eier denne risikoen og kostnaden

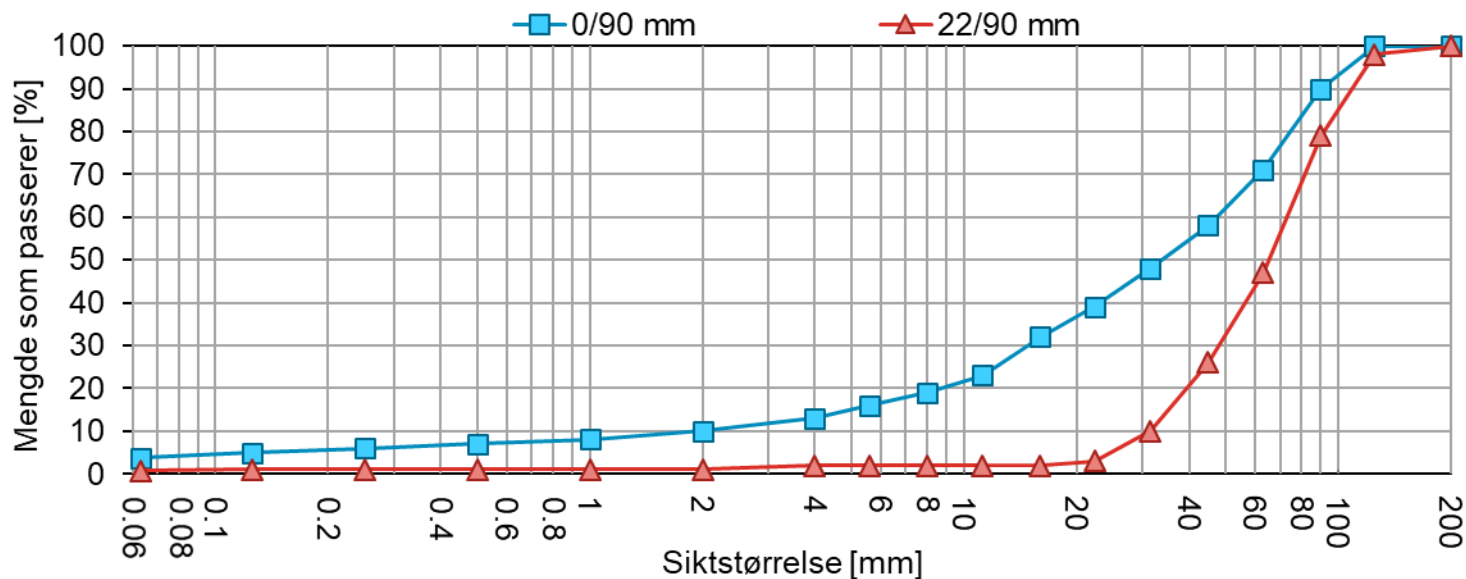
SINTEF

Hvordan få brukt mer kortreist stein?

Bruken av åpne graderinger (f.eks. 22/125 mm) i forsterkningslag er særnorsk

Ved å bruke mer velgraderte (samfengte) materialer som f.eks. 0/90 mm kan vi utnytte mye mer av volumet som tas ut

Finstoff gir økt frostmotstand – vi bør ikke bruke åpne graderinger i frostsikringslag

SINTEF

Hvordan få brukt mer kortreist stein?

Det er ikke bare geologien som avgjør hvilke mekaniske egenskaper steinmaterialet får – produksjonsmetoden har også innvirkning

Oppsett av knuseprosessen påvirker graderingen av materialet

- Dimensjonering og materialvalg bør ses i sammenheng med hvilke graderinger som kan produseres på anlegget

Flere knusetrinn gir produkt med bedre mekaniske egenskaper

- Hvis et lokalt materiale ligger like utenfor krav kan det være mulig å optimalisere knuseprosessen slik at kravet oppnås
- Men flere knusetrinn genererer også mer finstoff og kan gi dårligere massebalanse

Hva kan vi lære av dette?

Foto: Silje Drevdal, Statens vegvesen

- Ved å bruke velgraderte materialer er det lettere å oppnå massebalanse fordi vi unngår å sortere bort kvalitetsmasser (f.eks. 0/22 mm).
- Ved å begrense størrelsen til maks. 90 mm holder vi oss innenfor CEN-standardene og kan bruke vanlige dokumentasjonsmetoder
- Med kontroll på finstoffinnholdet er det ikke farlig å bruke nullmasser (f.eks. 0/90 mm)
- Vi bør tenke pukkverk når vi sprenger tunnel – vi skal produsere byggeråstoffer, ikke bare hull gjennom fjellet

SINTEF

Etter Kortreist stein-prosjektet – hva nå?

Kortreist stein har gått fra å være et prosjekt til et begrep

...og mange nye prosjekter innenfor samme tema har blitt til

SINTEF-prosjekter:

- Utnyttelse av gravemasser
- Utnyttelse av vrakmasser fra skiferproduksjon
- Alternative omfyllingsmasser til VA-bransjen
- Sirkulær masseforvaltning

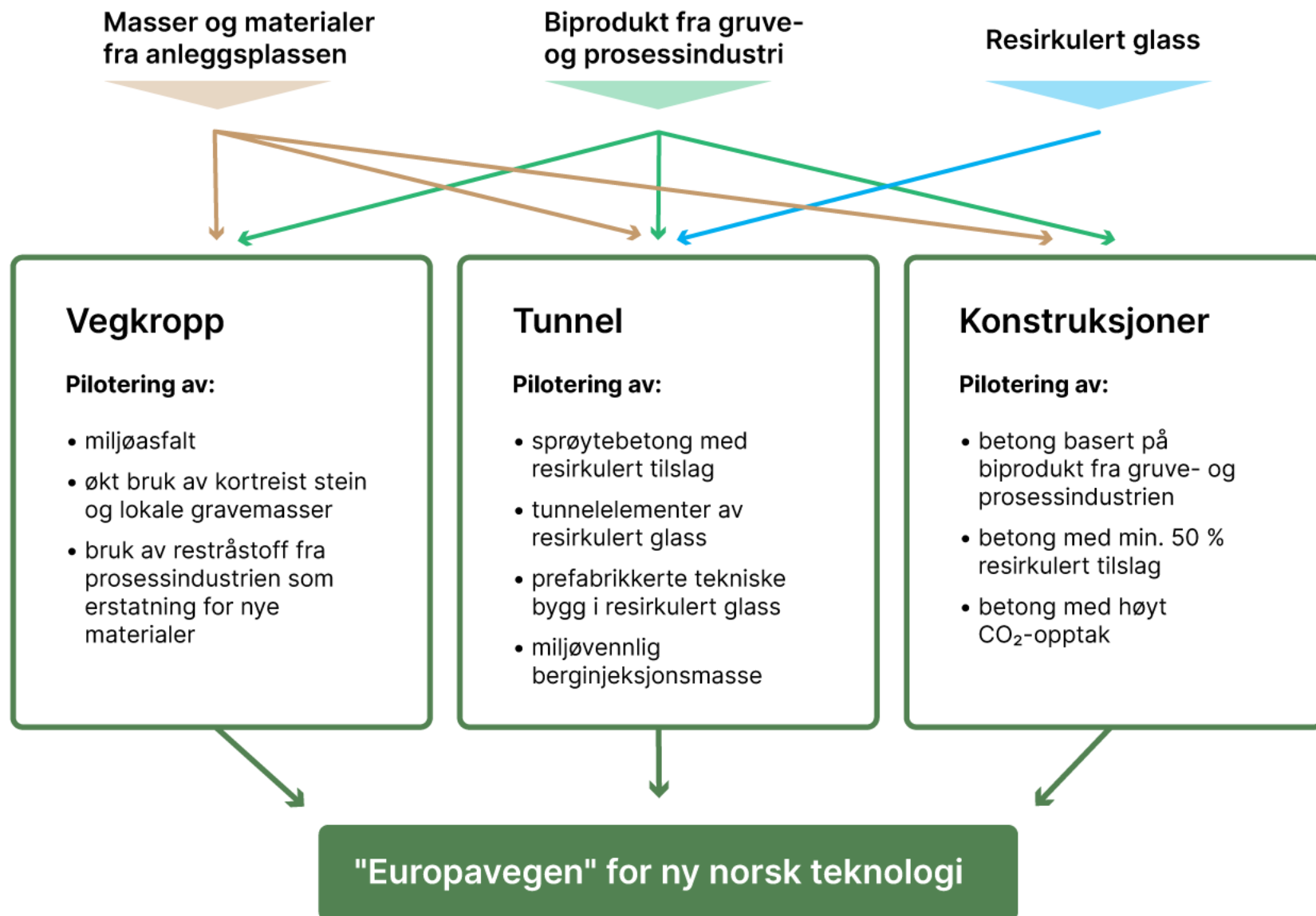
Bærekraftig vegbygging

– et Grønn plattform-prosjekt

Prosjekteier: **Nye Veier AS**
Ramme: **kr 124,6 millioner**
Prosjektperiode: **2023–2025**

Vi skal:

- bidra til at Nye Veier når målet om å redusere klimagassutslipp i byggefasen av vegprosjekt med minimum 50 % innen 2030
- utvikle kunnskap om optimale løsningsvalg for å redusere klimagassutslipp i vegbygging
- teste, verifisere, pilotere og industrialisere minimum 10 nye klimavennlige løsninger
- redusere barrierer og finne frem til effektive incentivordninger som akselererer reisen fra idé til marked nasjonalt og internasjonalt

PARTNERE:

Statens vegvesen, Bertelsen & Garpestad, Eramet Norway, Foamrox, Norconsult, Roxel Infra, Rygene-Smith & Thommesen, Saferock, Skanska Norge, Veidekke Industri, Velde Industri, Future Materials katapultsenter, NTNU, SINTEF, UiA, VIA – næringsklyngen for transportinfrastruktur

Oppsummering

Foto: Silje Drevdal, Statens vegvesen

- Steinmaterialer er en ikke-fornybar ressurs som må utnyttes med omhu
- Vi har stort potensiale for bedre utnyttelse av kortreist stein og overskuddsmasser fra anlegg
  - også innenfor dagens regelverk
- Bedre ressursutnyttelse kan spare både penger og CO₂-utslipp
- Nøkkelord er tidlig planlegging og samarbeid mellom aktørene

SINTEF

Teknologi for et bedre samfunn